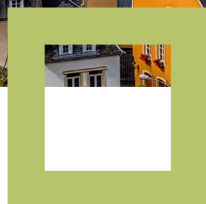

ISSN 2467-0537

ESTEETÖN KAUPUNKI -palkinto **2022**

Esimerkkejä parhaista
käytännöistä, joilla EU:n
kaupungeista tehdään
entistä esteettömmämpiä

#EUACCESSCITY

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2022

© Euroopan unioni, 2022

Euroopan komission asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat periaatteet perustuvat 12. joulukuuta 2011 annettuun komission päätökseen 2011/833/EU (EUVL L 330, 14.12.2011, s. 39).

Jollei toisin mainita, tämän asiakirjan uudelleenkäyttö on sallittua Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) -lisenssin mukaisesti (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tämä tarkoittaa sitä, että uudelleenkäyttö on sallittua, kunhan lähde mainitaan asianmukaisesti ja mahdollisesti tehdyt muutokset ilmoitetaan.

Sellaisten aineiston osien käyttö tai jäljentäminen, jotka eivät ole Euroopan unionin omaisuutta, saattaa edellyttää lupaa suoraan asianomaisilta oikeudenhaltijoilta.

Kansilehti: © Shutterstock, 2022

Print	ISBN 978-92-76-49304-4	ISSN 2599-9036	doi:10.2767/716905	KE-BL-22-001-FI-C
PDF	ISBN 978-92-76-49274-0	ISSN 2467-0537	doi:10.2767/78513	KE-BL-22-001-FI-N

Sisällys

Alkusanat.....	p4
Esteetön kaupunki -palkinto 2022 - Selkokielineen versio	p6
Johdanto.....	p14
Luxemburgin kaupunki, Luxemburg - Voittaja	p16
Helsinki, Suomi - Toinen palkinto	p20
Barcelona, Espanja - Kolmas palkinto	p25
Porto, Portugali - Erityismaininta Euroopan rautateiden teemavuoden kunniaksi	p29
Palma, Espanja - Erityismaininta fyysisestä ympäristöstä, mukaan lukien esteettömyyden matkailuun käytettävät luonnonalueet	p32
Leuven, Belgia - Erityismaininta esteettömyyden valtavirtaistamisesta myös digitalisaation alalla	p36
Esteetön kaupunki 2023 -kilpailuun osallistuminen	p40

Helena Dalli
tasa-arvoasioista vastaava
EU-komissaari

Alkusanat

Kaupungit eri puolilla Euroopan unionia tekevät työtä sen hyväksi, että ne olisivat esteettömiä vammaisille. Olen iloinen saadessani esitellä tämän hyvistä käytännöistä kertovan esitteen, jolla kannustetaan useampia eurooppalaisia kaupungeja ryhtymään toimiin esteettömän ympäristön luomiseksi.

Esteettömyys on olennaisen tärkeää yhdenvertaisuuden, itsemääräämisoikeuden ja itsenäisen asumisen kannalta. Se on edellytys sille, että 87 miljoonaa Euroopassa asuvaa vammaista ja liikuntarajoitteista henkilöä pystyvät osallistumaan kokonaisvaltaisesti kaikilla elämänalueilla.

Viime vuosikymmen aikana eri aloilla on kehitetty uusia aloitteita ja käytäntöjä EU:n esteettömyyden parantamiseksi vammaisten henkilöiden kannalta. Edistymisestä huolimatta rakenteellista syrjintää ja esteitä ei ole saatu täysin poistettua.

Tästä syystä esteettömyys on vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030 kulmakivi, ja meidän on varmistettava, että se säilyttää paikkansa sekä Euroopan komission että jäsenvaltioiden asialistan kärkipäässä.

Tänä vuonna aiomme perustaa AccessibleEU-resurssikeskuksen. Se tarjoaa puitteet yhteistyölle sekä hyvien käytäntöjen ja tiedon jakamiselle eri alojen välillä. Lisäksi sillä tuetaan esteettömyyspolitiikkojen toteuttamista ja kehittämistä EU:ssa.

Kaupungit ja paikallisyhteisöt ovat keskeisiä kumppaneita esteettömän Euroopan luomisessa. Ne toteuttavat käytännön ratkaisuja, joilla parannetaan ihmisten elämää ja edistetään osallistamisen ja tasa-arvon kaltaisia yhteisiä arvoja. Esteettömistä kaupungeista hyötyvät kaikki. Esteettömyys kohentaa elämänlaatua ja tekee kaupungeista osallistavampia ja elinvoimaisempia.

Esteetön kaupunki -kilpailulla Euroopan komissio antaa tunnustusta sille, että kaupungit eri puolilla EU:ta sitoutuvat varmistamaan vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen mahdollisuuden käyttää perusoikeuksiaan ja kaikkia kaupunkien tarjoamia resursseja.

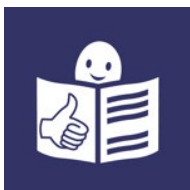
Onnittelten vuoden 2022 Esteetön kaupunki -palkinnon voittanutta Luxemburgin kaupunkia sen saavutuksista eriarvoisuuden torjumisessa ja kaupunkiympäristön esteiden poistamisessa. Kaupunki on priorisoinut esteettömyyden ja ottanut käyttöön kaikkia palvelevaan suunnitteluun perustuvan lähestymistavan parantaakseen esteettömyyttä kaikkien kannalta.

Kaupunginvaltuuston kokoukset ovat saatavana viittomakielelle translitteroituna, ja samalla varmistetaan, että kaikilla on mahdollisuus tutustua poliittisiin päätöksiin. Vuodesta 2012 lähtien kaupunki on kehittänyt tiedotusteemaviikkoja edistääkseen vuoropuhelua vammaisten henkilöiden kohtaamista rakenteellisista esteistä. Liikkumisen helpottamiseksi kaikkialla kaupungissa liikennöi matalalattiabusseja, joissa on luiskat, ja busseissa ja pysäkeillä on käytössä visuaaliset ja ääni-ilmoitukset.

Toivotan mielelläni uudet hakijat tervetulleeksi Esteetön kaupunki -palkinnon verkostoon. Kaupunkisi voi näyttää esimerkkiä muille osallistumallakilpailuun. Näillä esteettömyyttä parantavilla toimilla on olennainen merkitys tasa-arvon unionin rakentamisessa.

Esteetön kaupunki -palkinto 2022

Selkokielen versio

© Easy-to-read.eu

Keitä me olemme?

Olemme Euroopan komissio
ja Euroopan vammaisfoorumi.

Euroopan komissio tekee toimenpiteitä
ja ehdottaa lakeja,
joilla Eurooppaa voitaisiin parantaa.

Euroopan vammaisfoorumi suojelee
vammainen oikeuksia Euroopassa.

Teemme usein yhteistyötä, jotta Euroopasta
tulisi parempi paikka vammaisille henkilöille.
Jaamme yhdessä joka vuosi esimerkiksi
Esteetön kaupunki -palkinnon.

Mikä on Esteetön kaupunki -palkinto?

Esteetön kaupunki -palkinto jaetaan joka vuosi kaupungeille, jotka tekevät kovasti töitä ollakseen esteettömiä.

Kaupunki on esteetön, kun kaikki ihmiset voivat asua siellä ja käyttää kaikkia asioita ja palveluja ilman ongelmia.

Kaupunki on esteetön, kun kaikki ihmiset voivat tehdä helposti esimerkiksi näitä asioita:

- mennä bussilla tai metrolla töihin
- ostaa lippuautomaatista matkalipun
- kulkea kaduilla ja mennä sisään julkisiin rakennuksiin, kuten sairaalaan ja kaupungintaloon
- saada tietoa tavoilla, jotka mahdollistavat tietojen lukemisen ja ymmärtämisen.

Tämä on tärkeää kaikille ihmisille ja erityisesti vammaisille ja ikääntyneille ihmisille.

Usein liikenteen ja tiedonsaannin kaltaisissa asioissa on heille esteitä.

Esteet aiheuttavat sen, että he eivät voi osallistua yhteisön toimintaan, kuten kaikki muut ihmiset.

He jäävät ulkopuolellet.

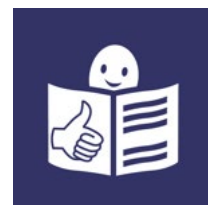
Jos esimerkiksi busseissa ei ole luiskia, pyörätuolia käyttävät ihmiset eivät voi mennä niillä töihin.

© Pixabay

© 123RF

© Easy-to-read.eu

Jos tietoja on vaikea lukea, älyllisesti kehitysvammaiset ja muut ihmiset eivät välttämättä kykene lukemaan ja ymmärtämään niitä.

Esteetön kaupunki -palkinnosta kilpailevat Euroopan kaupungit pääsevät näyttämään, miten ne ovat tehneet asioista esteettömiä kaikille ihmisille.

Esteetön kaupunki -palkinto jaettiin ensimmäisen kerran vuonna 2010.

On tärkeää, että Esteetön kaupunki -palkinto muistuttaa kaupungeja siitä, miten tärkeää on olla kaikkien saavutettavissa.

Mikä kaupunki voitti Esteetön kaupunki 2022 -palkinnon?

Esteetön kaupunki -palkinnon voitti vuonna 2022 Luxemburgissa sijaitseva Luxemburgin kaupunki.

Luxemburgin kaupunki voitti Esteetön kaupunki 2022 -palkinnon, koska se tekee töitä tehdäkseen asioista ja palveluista esteettömiä vammaisille ja kaikille ihmisille.

Luxemburgin kaupunki on rakennettu kalliolle.

Tämä tekee esteettömyyden toteuttamisesta hankalampaa, sillä kadut ovat jyrkkiä ja kapeita.

Luxemburgin kaupunki tekee kuitenkin kovasti töitä tehdäkseen asioista esteettömiä asukkailleen.

Esimerkkejä:

- Busseissa on luiskat, jotta pyörätuolia käyttävät ihmiset pääsevät kyytiin ilman ongelmia.

© Pixabay

Busseissa ja bussipysäkeillä on käytössä ääni-ilmoitukset, jotta näkövammaiset kuulevat tiedot.

Lisäksi käytössä on näkyviä ilmoituksia, jotta kuulovammaiset näkevät tiedot.

- Junat ovat esteettömiä ja ilmaisia kaikille. Rautatieasemalla on esteettömät WC-tilat ja pysäköintialue. Rautatieaseman opasteissa on käytetty helppoja merkintöjä, jotta kaikki ihmiset voivat ymmärtää ne. Lisäksi monissa niistä on ääniopasteita, jotta näkövammaiset voivat kuulla ne.
- Luxemburgin kaupungin edustajat tapaavat ja keskustelevat vammaisten henkilöiden kanssa, jotta voisivat ymmärtää heidän tarpeitaan ja tehdä kaupungista heille paremman paikan. Kaupunki pyrkii myös tekemään tärkeistä tapaamisista esteettömiä, jotta vammaiset henkilöt voivat osallistua niihin ilman ongelmia.

Esteetön kaupunki 2022 -palkinnon voittaja Luxemburgin kaupunki sai 150 000 euroa.

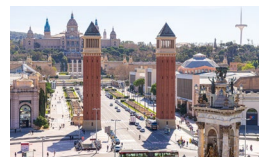
Kaksi muuta kaupunkia tulivat kilpailussa toiseksi ja kolmanneksi:

- **Helsinki** tuli toiseksi ja sai 120 000 euroa.
- **Barcelona** Espanjassa tuli kolmanneksi ja sai 80 000 euroa.

Seuraavan kerran Esteetön kaupunki -palkinto jaetaan vuonna 2023.

© Pixabay

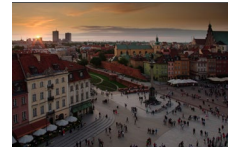

© Pixabay

Mitkä kaupungit voivat osallistua?

Kaikki kaupungit eivät voi osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun. Tällaiset kaupungit voivat osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun:

- Kaupunki on maassa, joka kuuluu Euroopan unioniin.
Euroopan unioni on 27 eurooppalaisen maan ryhmä, joka pyrkii yhdessä tekemään ihmisten elämästä parempaa.
- Kaupungissa asuu yli 50 000 ihmistä.
Jos maassa on vain yksi näin suuri kaupunki, kaksi tai monta pienempää kaupunkia voivat liittyä yhteen.
Jos niissä asuu yhteensä yli 50 000 ihmistä, nekin voivat osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun.

© Pixabay

Tänä vuonna Esteetön kaupunki -palkinnon voittanut kaupunki ei voi osallistua uudestaan ensi vuonna.

Miten Esteetön kaupunki -kilpailuun osallistutaan?

Jos kaupunki haluaa osallistua seuraavaan Esteetön kaupunki -kilpailuun, sen on tehtävä hakemus verkossa, kun haku aika on alkanut. Tällaisia kaupunkeja johtavien ja tärkeitä päätöksiä tekevien ihmisten pitää täyttää internetissä lomake.

© Pixabay

Lomakkeessa pitää

- kertoa, miksi juuri heidän kaupunkinsa pitäisi voittaa Esteetön kaupunki -palkinto
- antaa esimerkkejä ja näyttää, miten kaupunki tekee asioista esteettömiä kaikille ihmisille

- kertoa, miten tätä hyvää työtä aiotaan jatkaa tulevaisuudessa.

Lisätietoja on saatavilla verkkosivustollamme osoitteessa

www.ec.europa.eu/social/accesscityaward

© Pixabay

Kerromme siellä pian, milloin hakuaika alkaa. Kun hakuaika alkaa, kaupungit voivat täyttää lomakkeen ja osallistua seuraavaan Esteetön kaupunki -kilpailuun. Seuraa siis verkkosivustoamme, niin pysyt ajan tasalla!

© Pixabay

Miten voittaja valitaan?

Kun kaupungit ovat ilmoittautuneet Esteetön kaupunki -kilpailuun, tietyt ryhmät tarkistavat hakemukset ja valitsevat voittajan.

© Pixabay

Jokaisessa maassa on ryhmä, joka tarkistaa kyseisen maan kaupunkien hakemukset. Ryhmä valitsee maan parhaiksi esimerkeiksi enintään kolme kaupunkia.

Tämän jälkeen toinen eurooppalainen ryhmä tarkistaa kaikki nämä kaupungit ja valitsee niistä parhaan.

Tämä kaupunki on sen vuoden Esteetön kaupunki -palkinnon voittaja.

© Pixabay

Ryhmään kuuluu vammaisia ja ikääntyneitä ihmisiä. Ryhmät tarkastelevat sitä, mitä kaupungeissa on tehty, jotta asiat olisivat esteettömiä ja kaikille ihmisille sopivia.

Ne tarkistavat esimerkiksi, ovatko seuraavat asiat kaupungeissa esteettömiä:

- rakennukset ja kadut
- bussit ja metrot
- lippuautomaatit ja pankkiautomaatit
- verkkosivustot ja muu tekniikka, jota ihmiset käyttävät viestintään
- tiedot, joita kaikkien on helppo lukea ja ymmärtää.

© Pixabay

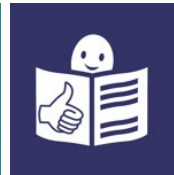
© Pixabay

© Pixabay

© Pixabay

© Easy-to-read.eu

Ryhmät selvittävät, missä kaupungeissa näistä asioista on tehty parhaiten esteettömiä kaikille ihmisille.

Se kaupunki voittaa Esteetön kaupunki -palkinnon.

© Pixabay

Milloin voittaja saa palkintonsa?

Aiomme järjestää Brysselissä vuoden 2022 lopussa suuren tapaamisen, jossa puhutaan vammaisten henkilöiden oikeuksista. Tässä tapaamisessa kerromme myös, mikä kaupunki voittaa Esteetön kaupunki -palkinnon vuonna 2023.

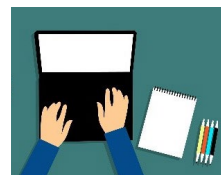

© Shutterstock

Lisätietoja

Jos haluat saada lisätietoja, käy verkkosivustollamme osoitteessa **www.ec.europa.eu/social/accesscityaward**

Jos sinulla on kysyttävää, voit lähettää meille sähköpostia osoitteeseen **secretariat@accesscityaward.eu**

© Pixabay

Johdanto

”Nämä kaupungit ovat malliesimerkkejä meille kaikille. Ne muistuttavat meitä siitä, että myös kaikkein sitkeimmät esteet ja ennakkoluulot voidaan purkaa.”

”

Ursula von der Leyen, Euroopan komission puheenjohtaja

Esteetön kaupunki -palkinto nostaa valokeilaan EU-kaupungit, jotka ovat ottaneet merkittäviä askeleita esteettömyyden parantamisessa. Kaupunki on esteetön, kun vammaiset henkilöt voivat esimerkiksi

- saada tietoa
- käyttää busseja, raitiovaunuja ja metroa
- viettää aikaa puistoissa ja leikkikentillä
- mennä sisään ja kulkea julkisissa rakennuksissa, kuten kirjastossa, urheiluhallissa ja kaupungintalossa.

Yhteiskuntana meillä on velvollisuus varmistaa, että vammaiset henkilöt voivat osallistua yhteiskuntaan samalla tavalla kuin kaikki muutkin.

Esteettömyyttä edistämällä kunnat loppujen lopuksi parantavat kaikkien turvallisuutta ja elämänlaatua.

Kaikki EU-kaupungit, joissa on yli 50 000 asukasta, voivat osallistua Esteetön kaupunki -kilpailuun. Kansallinen tuomaristo arvioi ensin kaikki hakemukset, jonka jälkeen esteettömyysasiantuntijoista koostuva EU-tuomaristo arvioi jatkoon valitut ehdokkaat ja valitsee voittajan ja kaksi finalistia.

EU-tuomaristo myöntää joka vuosi myös erityismaininnan kaupungeille, jotka ovat suoriutuneet poikkeuksellisen hyvin tietyllä osa-alueella.

Tänä vuonna tuomaristo myönsi erityismaininnat seuraavista aiheista:

- fyysinen ympäristö, mukaan lukien esteettömmään matkailuun käytettävät luonnonalueet
- esteettömyyden valtavirtaistaminen myös digitalisaation alalla.

Tämän vuoden Esteetön kaupunki -kilpailussa jaettiin myös erityismaininta Euroopan rautateiden teemavuoden (2021) kunniaksi.

Junamatkustaminen on yksi vihreimmistä ja turvallisimmista liikennemuodoista, ja meidän on huolehdittava siitä, että se on kaikkien eurooppalaisten saavutettavissa.

Voittajakaupungit erottuvat muista myös siinä, että ne ovat käynnistäneet vuoropuhelun päätöksentekijöiden, esteettömyysasiantuntijoiden ja vammaisjärjestöjen kanssa saadakseen aikaan positiivista muutosta.

© Shutterstock

Voittaja

Luxemburgin kaupunki

Luxemburg

Esteetön kaupunki 2022 -palkinnon voittaja on Luxemburgin kaupunki. Kaupunki sijaitsee keskellä jyrkkiä rinteitä ja syviä laaksoja, joten esteettömyyden edistäminen ei ole helppoa. Tästä huolimatta kaupungissa on tehty pitkäjänteistä ja menestyksestä työtä niin asukkaiden kuin vierailijoidenkin esteettömyyden parantamiseksi. Kaupungin periaatteena on suunnitella ja toteuttaa toimet keskustelemalla niistä suoraan niiden ihmisten kanssa, joihin ne vaikuttavat.

”Palkinto on tärkeä tunnustus kaikesta siitä kovasta työstä, jota olemme tehneet kaupunkimme esteettömyyden parantamiseksi.

Tämä kaikki on ollut mahdollista vain vammaisten henkilöiden aktiivisen osallistumisen sekä vammaisjärjestöjen, monien mukana olleiden kunnan toimielinten ja poliittisten johtajien sitoutumisen ja omistautumisen ansiosta.

Jatkamme yhdessä tämän työn edistämistä joka päivä, ja tavoitteenamme on tehdä koko infrastruktuuristamme esteetöntä kaikille ja taata yhtäläiset mahdollisuudet jokaiselle.”

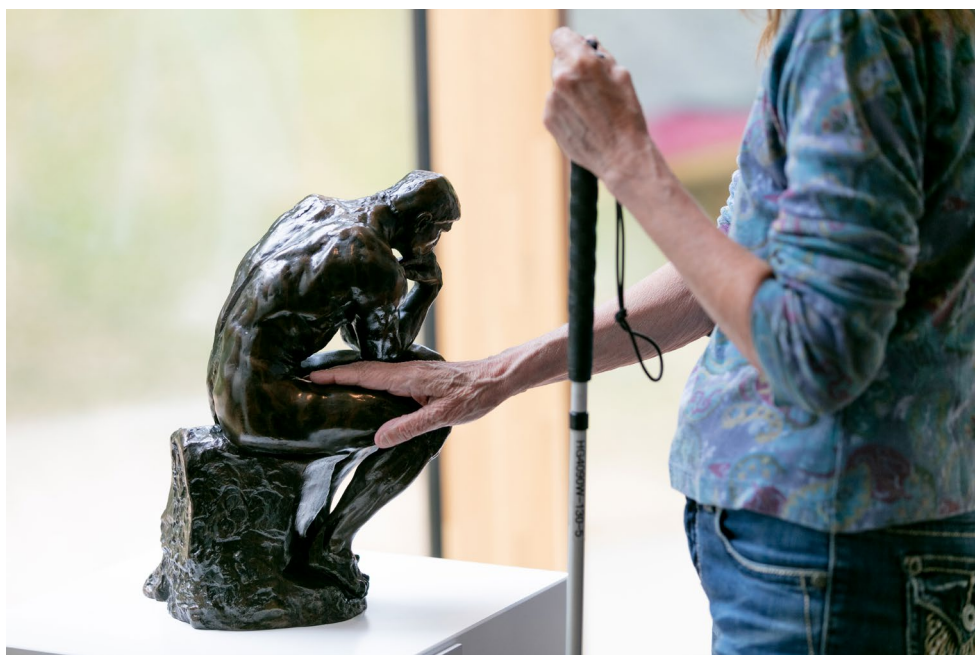
Lydie Polfer, Luxemburgin kaupungin pormestari

Kaikkia palveleva suunnittelu – tehdään kaupungista toimiva kaikille

Tuomaristo antoi Luxemburgin kaupungille tunnustusta siitä, että erilaiset toimintarajoitteet on otettu huomioon ja esteettömyyttä on ylläpidetty kaikilla alueilla. Kaikkia palvelevaan suunnitteluun perustuvan lähestymistavan ansiosta kaupunki on esteetön paitsi vammaisille myös vanhuksille, maahantulijoille ja matkailijoille. Kaikkia palvelevaan suunnitteluun perustuva lähestymistapa tarkoittaa, että tuotteet ja palvelut suunnitellaan saavutettaviksi sekä vammaisille ja toimintarajoitteisille että muille.

Kaupunki työskentelee monilla tasoilla – niin työllisyys-, koulutus- ja kulttuuripalveluiden kuin matkailun, vapaa-ajan ja liikenteen aloilla – jotta tämä olisi mahdollista. Tätä varten joissakin kunnan toimielimissä on erityistarpeisiin liittyvien asioiden hoitoon nimetty työntekijä.

Eräänä esimerkkinä Luxemburgin kaikkia palvelevaan suunnitteluun perustuvasta lähestymistavasta on Luxemburgin kaupungin taidemuseo Villa Vauban. Museossa on toistuva näyttely, joka perustuu ”kaikkien museo” -konseptiin. Vierailijat voivat tutustua näyttelyihin omalla tavallaan motoristen tai kognitiivisten taitojensa mukaan. Näyttelyssä on esimerkiksi kosketeltavia veistoksia ja tuntoaistiin perustuvia malleja joistakin maalauksista sekä tietoa saatavilla useilla kielillä ja selkokielellä.

© Guy Thewes

 Villa Vaubanissa kävijät voivat vapaasti tutustua näyttelyesineisiin kykyjensä mukaan.

Integroinnin ja erityistarpeiden virasto

Kaupungin integroinnin ja erityistarpeiden virasto toimii yhteyspisteenä vammaisille henkilöille ja vammaisjärjestöille. Se tekee tiivistä yhteistyötä vammaisjärjestöjen ja kaupungin muiden virastojen kanssa kehittääkseen jatkuvasti esteettömyyspalveluita. Kaupungin osallistavan toimikunnan ansiosta vammaiset henkilöt voivat osallistua kaikkiin kaupungin hankkeisiin. Virasto järjestää myös viittomakielen tulkkeja kaupunginvaltuuston kokouksiin. Lisäksi keskeiset tekstit käännetään saksaksi, mikä helpottaa tulkkien valmistautumista kokouksiin.

Tietoisuuden lisääminen stereotyyppien torjumiseksi

Luxemburgin kaupunki panostaa vuoropuhelun luomiseen vammaisten ja terveiden ihmisten välille. Tavoitteena on tehdä erilaisia vammaisuuden muotoja tunnetuksi ja auttaa torjumaan stereotyyppioita ja ennakoluuloja.

Kaupunki järjestää monenlaisia valistuskampanjoita, aktiviteetteja, luentoja, elokuvanäytöksiä ja näyttelyitä, joissa ihmiset saavat tietoa vammaisten henkilöiden päivittäisestä elämästä ja erilaisista tarpeista. Joka vuosi järjestetään esimerkiksi Illallinen pimeässä -tapahtuma, jolla lisätään tietoisuutta näkövammaisten kokemuksista ja tarpeista.

Työllisyys ja koulutus

Luxemburgin kaupunki kiinnittää erityistä huomiota vammaisten henkilöiden palkkaamiseen. Tämän tuloksena vammaisten henkilöiden osuus julkisten elinten työpaikoissa on lähes 6 prosenttia.

Kaupunki tukee lisäksi kuulovammaisia järjestämällä viittomakielen kursseja, ja se on jakanut niistä yli 900 todistusta.

Kaupungissa järjestetään myös runsaasti koulutuksia, joilla varmistetaan, että asiakaspalvelualalla työskentelevät (esimerkiksi bussinkuljettajat ja vastaanottovirkailijat) osaavat käyttää tarvittavia välineitä ja auttaa vammaisia henkilöitä.

Julkisen liikenteen esteettömyys

Julkinen liikenne on Luxemburgissa ilmaista. Luxemburgin kaupungin bussipysäkit ovat esteettömiä, ja ne on varustettu iBeacon-tekniikalla, joka tarjoaa tärkeitä tietoja kaupungin sovelluksen käyttäjille. Erityisesti näkövammaiset arvostavat tätä palvelua. Kun henkilö lähestyy bussipysäkkiä, jossa on iBeacon-paikannin, hän saa ilmoituksen, joka sisältää tiedot bussipysäkin nimestä, seuraavan bussin numerosta ja määränpäästä ja sen arvioidusta saapumisajasta. Julkisen liikenteen kulkuneuvoissa on käytössä visuaaliset ja ääni-ilmoitukset. Matkustajat voivat myös saada visuaalisia ilmoituksia bussipysäkeillä, verkossa tai tekstiviestitse.

Vammaiset henkilöt voivat lisäksi tilata minibussin noutamaan heidät kotoa. Nämä bussit toimivat myös vanhusten ja lastenvaunujen kanssa liikkeellä olevien vanhempien kuljetuspalveluna tapahtumien aikana.

Luxemburgin rautatieasemilla ja -laitureilla olevissa kylteissä on käytetty symboleja, joilla annetaan tietoja esimerkiksi kaiteista, hisseistä ja vammaisille henkilöille varatuista pysäköintipaikoista.

© Françoise Frieden, LUXTRAM

○ Täysin esteetön raitiovaunu ja raitiovaunuasema

Näytöissä on yleensä tekstistä puheeksi -toiminto, ja tärkeistä tiedoista kerrotaan automaattisilla ääni-ilmoitusjärjestelmillä. Luxemburgin rautatieasemalla on liikuntarajoitteisille henkilöille varattu pysäköintipaikkoja ja esteettömät WC-tilat.

Tulevia parantamissuunnitelmia

Luxemburgin kaupunki on laatimassa toimintasuunnitelmaa, joka perustuu Yhdistyneiden kansakuntien vammaisten oikeuksia koskevaan yleissopimukseen. Siinä huomioidaan asukkaiden erityistarpeet ja ehdotukset.

Kaupunki aikoo myös avata kuulovammaisille tarkoitetun tiedotuskeskuksen yhteistyössä perhe- ja integraatioministeriön kanssa.

LisäksikaupunkitekeyhteistyötäLuxemburgin kaupungin yrittäjäjärjestön, HORESCA-toimialajärjestön ja osallistamistoimikunnan kanssa parantaakseen liikkeiden ja ravintoloiden esteettömyyttä.

Toinen palkinto

Helsinki

Suomi

Helsinki sijoittui toiseksi vuoden 2022 Esteetön kaupunki -kilpailussa. Helsingissä ja sen ympäristössä asuu noin 1,4 miljoonaa ihmistä, mikä on noin neljännes Suomen koko väestöstä. Kaupungilla on pitkät perinteet esteettömyyden edistämisessä, ja esteettömyys on sisällytetty niin strategioihin, politiikkoihin kuin suunnittelumenettelyihinkin.

”Kaupungin tavoitteena on olla esteetön kaikille: vammaisille, vanhuksille, pitkäaikaissairaille sekä rollaattoria käyttäville ja lastenrattaita työntäville.”

Anni Sinnemäki, Helsingin kaupunkiympäristön apulaispormestari

Esteettömyyssuunnitelma

Helsingin vuonna 2005 käyttöön ottama esteettömyyssuunnitelma muodostaa perustan kaupungin esteettömyystoimille. Se velvoittaa kaupungin virastot ja laitokset varmistamaan, että niiden rakennukset ja palvelut ovat esteettömiä kaikille. Lisäksi esteettömyyssuunnitelma edellyttää, että kaikki julkiset kohteet rakennetaan ja kunnostetaan esteettömiksi.

Suunnitelmassa määritetään kaksi esteettömyyden tasoa: erityistaso ja perustaso. Erityistasoa edellytetään keskusta-alueella, kävelykaduilla, julkisen liikenteen terminaaleissa, sosiaali- ja terveyspalveluja tarjoavien toimipaikkojen ympäristössä, julkisilla liikunta- ja leikkipaikoilla ja alueilla, joilla on paljon vanhus- ja vammaisasuntoja.

Perustasolla tarkoitetaan yleisesti esteetöntä ympäristöä, jossa ei ole käytetty erityismenetelmiä (kuten katuja, jotka on lämmitetty maanalaisilla kuumavesiputkilla jäätymisen estämiseksi tai kohokuvioituja katumerkintöjä).

Tuomaristo oli erityisen vaikuttunut siitä, miten Helsinki on näyttänyt hyvää esimerkkiä muille. Monet muut kaupungit, kuten Espoo, Oulu, Tampere, Turku ja Vaasa, ovat käyttäneet Helsingin esteettömyyssuunnitelmaa omien suunnitelmiansa perustana.

© Laura Oja

 Helsingin lähellä sijaitseva virkistysaari, jossa on esteettömät sorsalaudat.

Esteettömyysohjeet

Helsinki on laatinut käytännön ohjeet esteettömien ulkoalueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon.

Ne muodostavat yleiset puitteet esteettömyydelle ja eri hallinnonalojen väliselle vuorovaikutukselle. Ohjeita on käytetty myös valtakunnallisella tasolla, mikä korostaa niiden vaikuttavuutta.

”Oikein toteutettuina esteettömät ratkaisut usein sulautuvat ympäristöön ja muuttuvat näkymättömiksi. Toisaalta esteet pistävät silmään hyvin helposti, mikäli esteettömyys on kokonaan unohdettu.”

Kristiina Karhos, Helsingin vammaisneuvoston varapuheenjohtaja

Pysyvä esteettömyysasiamies

Helsingillä on ollut vuodesta 2012 asti pysyvä esteettömyysasiamies. Esteettömyysasiamiehen tehtävänä on koordinoida ja edistää kaupungin esteettömyystyötä yhdessä esteettömyysasioiden neuvottelukunnan kanssa. Tavoitteena on tehdä kaupungin julkisista tiloista, rakennuksista ja julkisen liikenteen ratkaisuista turvallisia ja esteettömiä kaikille.

Esteetön liikkuminen kaupungissa

Helsingin seudun busseista 99,7 prosenttia ja raitiovaunuista, metrojunista ja lähijunista 100 prosenttia on esteettömiä. Kaikki metroasemat ovat esteettömiä, ja niissä on hissit ja kohokuviodut merkinnät. Kaupungin liikennevaloista 51 prosentissa on käytössä ääniopasteet, jotta näkövammaiset voivat ylittää kadun turvallisesti.

Lisäksi asukkaat, joilla on invapysäköintilupa, saavat käyttää kaikkia kaupungin pysäköintialueita ilmaiseksi.

© Iiro Auterinen, City of Helsinki Disability Council

○ Lähies kaikki Helsingin julkiset bussit ovat esteettömiä.

Esteettömät digitaaliset palvelut ja viestintä

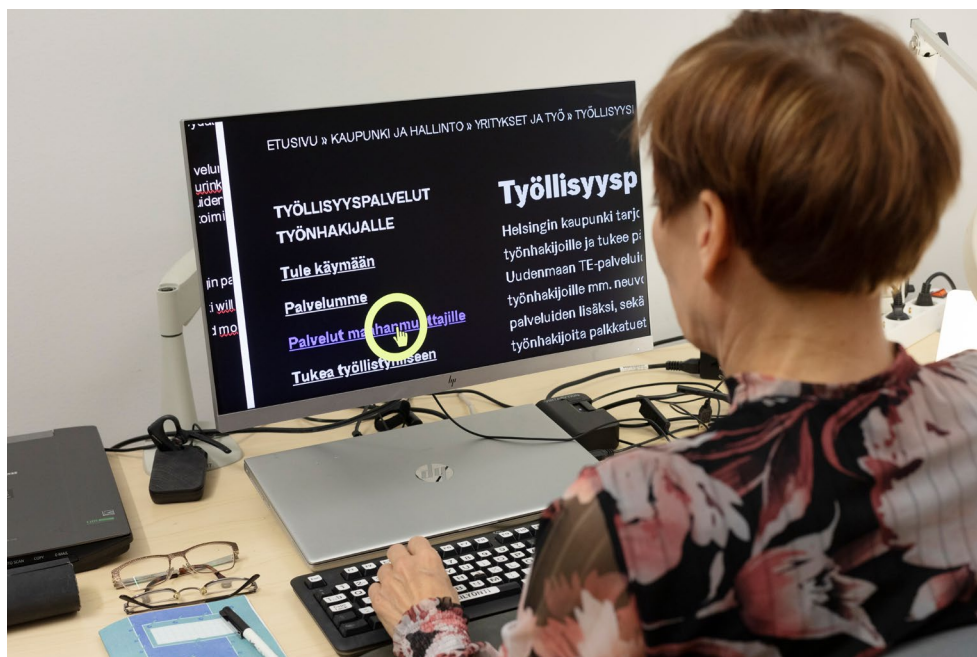
Helsinki on tehnyt paljon digitaalisten palveluiden saatavuuden ja vammaisviestinnän kehittämiseksi.

Helsinki kaikille -verkkosivustolla on runsaasti tietoa esteettömyydestä. Se on valtakunnallisesti arvostettu ja tunnustettu tietopankki, jonka tarkoituksena on kertoa kansalaisille Helsingin esteettömyydestä ja tarjota innoitusta muille kaupungeille.

Pääkaupunkiseudulla on lisäksi kehitetty yli kymmenen vuoden ajan **Palvelukarttaa**, joka on avoimeen lähdekoodiin perustuva verkkopalvelu.

Sen avulla asukkaat ja pääkaupunkiseudulla vierailevat löytävät palvelut ja niiden tiedot, kuten aukioloajat, yhteystiedot sekä esteettömyystiedot. Uudistettu, entistä saavutettavampi Palvelukartta julkaistiin tammikuussa 2020. Se sisältää tällä hetkellä tiedot yli 15 000 palvelusta kirjastoista ja kouluista kuntosaleihin ja liikuntaharrastuksiin.

Helsingin kansainvälinen väestö kasvaa jatkuvasti, ja kaupunki pyrkii tuomaan julkiset tiedot niiden vammaisten maahantulijoiden saataville, jotka eivät osaa suomea tai ruotsia. Koronapandemian aikana kansalaisjärjestöt tekivät yhteistyötä kaupungin viranomaisten kanssa välittäessään terveystietoja kaikille Helsingin asukkaille, erityisesti riskiryhmiin kuuluville.

© Laura Oja

 Helsingin tavoitteena on täyttää tai ylittää verkkosisällön saavutettavuusohjeiden taso AA.

Vammaisneuvonnan palvelu auttaa asukkaita

Helsinki avasi helmikuussa 2021 vammaisneuvonnan palvelun, jossa vammaisia opastetaan erilaisten saatavilla olevien palvelujen käytössä. Vammaisneuvontaan voi olla yhteydessä puhelimitse, sähköpostitse tai varaamalla henkilökohtaisen tapaamisen. Heinäkuusta 2021 lähtien vammaisneuvonnan palvelun vastuulle on kuulunut myös vammaisten henkilöiden kuljetuspalvelua koskeviin palautteisiin vastaaminen.

Vammaisten henkilöiden äänen kuuleminen

Helsingin mielestä on tärkeää, että vammaiset henkilöt osallistuvat julkisten rakennusten suunnitteluun niiden esteettömyyden varmistamiseksi. Uuden keskustakirjaston Oodin suunnittelussa kuultiin Helsingin vammaisneuvostoa, ja vammaisilla henkilöillä oli suora keskusteluyhteys rakennuksen arkkitehteihin.

Vammaisneuvoston jäsenet, eri vammaisjärjestöjen edustajat, viranomaisasiantuntijat ja kaupunginvaltuutetut keskustelevat vammaisyhteisöä koskevista asioista ja tekevät yhteistyötä löytääkseen toimivia ratkaisuja saavutettavan ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan edistämiseksi.

© Jussi Helsten

Oodin kirjastoa suunniteltaessa on otettu huomioon näkövammaiset henkilöt

Kolmas palkinto

Barcelona

Espanja

Barcelona sijoittui kolmanneksi vuoden 2022 Esteetön kaupunki -kilpailussa. Barcelonassa on viimeisten 40 vuoden aikana jatkuvasti työskennelty vammaisia ja ikääntyneitä ihmisiä (21 prosenttia asukkaista) koskettavien fyysisten ja sosiaalisten esteiden poistamiseksi.

”Esteettömyys ei koske vain vammaisia, vaan se tarkoittaa elämänlaatua suurelle osalle väestöstä. Se on arvo, jota meidän on vaalittava. Haasteenamme on tehdä viestinnästä aiempaa saavutettavampaa. Meidän on tehtävä palveluistamme ja julkisista tiloistamme helpommin saavutettavia, ymmärrettäviä ja käytettäviä kaikille.”

Joan Ramon Riera, lapsi-, nuoriso-, vanhus- ja vammaisasiainvaltuutettu

Kunnallinen vammaisinstituutti

Tuomaristo antoi Barcelonalle tunnustusta kunnallisen vammaisinstituutin kanssa tehdystä työstä. Tämä Barcelonan kaupunginvaltuuston itsenäinen elin tekee yhteistyötä kaupungin hallinnon kanssa sen varmistamiseksi, että kaupungin palvelut, toiminnot ja julkiset tilat ovat saavutettavissa tasavertaisesti.

Kunnallisen instituutin johtokunnasta 50 prosenttia on vaaleilla valittuja poliitikkoja ja 50 prosenttia vammaisia henkilöitä, jotka vammaiset asukkaat valitsevat vaaleilla neljän vuoden välein. Elimen määrärahat ovat 12 miljoonaa euroa, ja se vastaa esteettömyyssuunnittelusta ja käyttää monialaista lähestymistapaa esteettömyyden valtavirtaistamiseen. Se tarjoaa vammaisille myös suoria hoivapalveluita, joissa huomioidaan muun muassa varhaislapsuuden kehitys, työllistyminen ja itsenäinen asuminen.

Esteettömyyssuunnitelma 2018–2026

Kunnallinen vammaisinstituutti arvioi parhaillaan kaupungin esteettömyyttä Barcelonan vuosille 2018–2026 laatiman esteettömyyssuunnitelman perusteella. Tähän mennessä arvioinnin kohteena on ollut 889 leikkipaikkaa, 33 puistoa ja rantaa, 249 kunnallista palvelua (torit, kirjastot, liikunta- ja vapaa-ajanpalvelut), 75 sosiaalista palvelua, 53 terveysasemaa, 38 yliopistorakennusta, 22 elokuvateatteria, 60 verkkosivustoa, 106 hotelleja ja ravintolaa sekä 61 asuinalueita (yli 1 000 katukilometriä). Tiedot on viety maantieteelliseen tietojärjestelmään, jotta kaikki julkisiin töihin ja kunnossapitoon osallistuvat yksiköt voivat tarkastella ja päivittää tietoja. Perustason esteettömyysarviointi on tehty myös yli 3 668 kerrostalossa, 52 161 liikkeessä ja 404 koulussa.

© Edu Bayer

 Näistä Barcelonan kaduista on tehty esteettömpiä ja varustettu paremmalla katuvalaistuksella ja useammilla viheralueilla.

Esteettömät bussi- ja metroverkostot

Kaikki julkisen liikenteen bussit ovat Barcelonassa esteettömiä. Niissä on matala lattia ja luiskat, ja busseissa ja bussipysäkeillä on ääniopastus. Kulkuneuvon tiedot ovat saatavilla pistekirjoituksella.

Kaupungin metroasemista 92 prosenttia on esteettömiä, ja tavoitteena on saavuttaa 100 prosentin esteettömyys metron 100-vuotisjuhlavuoteen 2024 mennessä.

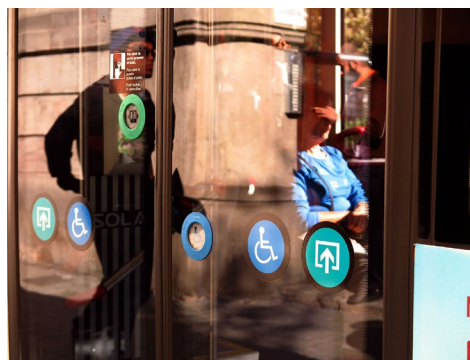

© Vicente Zambiano González

 Barcelonan bussiverkosto on 100-prosenttisesti esteetön

Barcelonassa on käytössä digitaalinen **NaviLens-ratkaisu**, jonka avulla näkövammaisten on mahdollista käyttää metrojen ja bussien opasteita ja niitä koskevia tietoja. Käyttöön on otettu 9 000 NaviLens-tarraa, jotka auttavat käyttäjiä liikkumaan bussi- ja metroverkostossa.

Julkisen liikenteen verkostoa on täydennetty liikuntarajoitteisille henkilöille tarkoitettulla kuljetusjärjestelmällä, jolla ajetaan vuosittain 348 000 matkaa ovelta ovelle.

© Vicente Zambiano

 Barcelona on sitoutunut tekemään metroasemistaan täysin esteettömiä vuoteen 2024 mennessä.

Yhteiskunnallisen vuoropuhelun edistäminen

Barcelonassa on 19 vammaisten henkilöiden asioihin keskittynyttä osallistavaa elintä. Niiden puitteissa järjestetään säännöllisesti keskusteluita kaupunginvaltuuston, kansalaisjärjestöjen ja kansalaisten kesken. Tarkoituksena on kerätä ehdotuksia ja suosituksia kunnallispolitiikan tueksi. Keskusteluihin osallistuu vuosittain keskimäärin 150 vammaisjärjestöä.

Toinen vammaisia henkilöitä koskeva aloite on kansalaissopimus osallistavan Barcelonan puolesta. Kansalaissopimuksen nojalla on toistaiseksi perustettu neljä työryhmää, jotka käsittelevät vammaisuuteen liittyviä olennaisia kysymyksiä: asumista, perheiden tukemista, osallistavaa vapaa-aikaa ja esteettömyyttä.

Muita esteettömyyshankkeita

Barcelonassa on käynnissä suuri joukko esteettömyyttä koskevia hankkeita ja aloitteita.

Eräs mielenkiintoinen hanke on CASBA, jossa on vuosittain mukana lähes 100 arkkitehtipiskelijää. He suunnittelevat hankkeita, jotka parantavat esteettömyyttä kaupoissa ja muissa liiketiloissa. Kaupungin kokonaisvaltaisen esteettömyyden parantamisen lisäksi CASBA lisää tietoisuutta vammaisten henkilöiden tarpeista arkkitehtien, kauppiaiden, vähittäiskauppiasliittojen ja kaupunginvaltuuston keskuudessa.

Lukuisat parannukset, kuten esteettömyys, sisätilojen merkinnät ja sijoittelu, parannettu valaistus ja esteiden poistaminen, eivät hyödytä pelkästään vammaisia henkilöitä, vaan myös niitä, joilla on väliaikaisia liikuntarajoitteita, lastenvaunujen kanssa kulkevia vanhempia ja ikääntyneitä.

Barcelonan julkisen liikenteen yhtiöllä on ohjesääntö, jonka avulla koordinoidaan kaikkia julkisen liikenteen esteettömyyshankkeita. Ohjesäännön alaisuudessa toimii 15 työryhmää, jotka työskentelevät parhaillaan 50:n esteettömyyttä parantavan hankkeen parissa. Hankkeita seurataan neljännesvuosittain, ja niiden laadun ja soveltuvuuden varmistavat vammaiset henkilöt edellä mainittujen osallistavien elinten kautta.

Erityismaininta Euroopan rautateiden
teemavuoden kunniaksi

Porto

Portugali

Portugalin luoteisosassa sijaitsevan, lähes 232 000 asukkaan Porton kaupungin värikäs historia ja kulttuuriperintö ulottuvat keskiaikaan saakka. Duerojoen ja Atlantin rannikon suuntaisesti levittäytyvälle kaupungille on ominaista epätasainen maasto. Viime vuosina Portossa on tehty mittavia muutoksia kaupungilla liikkumisen helpottamiseksi, erityisesti vanhusten, lasten ja liikuntarajoitteisten ihmisten näkökulmasta.

”Tunnustus on erittäin tärkeä Portolle, sillä se kohdistaa huomion kaikkeen siihen tällä alueella tehtyyn työhön ja saavutettuun kehitykseen. Tämä tarkoittaa, että olemme onnistuneet parantamaan kaupungin esteettömyyttä. Haluamme ilman muuta tehdä enemmän ja parantaa tasoa kaikilla esteettömyyden osa-alueilla. Tämä on hyvin innostavaa ja kannustaa meitä jatkamaan tekemäämme työtä, sillä uskomme, että Porton taloudellinen kehitys sekä sosiaalinen ja kulttuurinen dynaamisuus ja kestävyys perustuvat kaupungin esteettömyyden tasoon.”

Ricardo Valente, Porton kaupungin raha- ja talousasioista, työllisyydestä, matkailusta ja elinkeinoelämästä vastaava kaupunginvaltuutettu

Esteetön junamatkustus

Tuomaristo antoi Porton kaupungille tunnustusta metrojärjestelmän hyväksi tehdystä kunnianhimoisesta työstä ja keskittymisestä liikenteeseen. Kaikki Porton metrojunat ja -asemat ovat esteettömiä. Lisäksi kaikki bussit ovat matalalattiaisia, ja 66 prosentissa on luiska ja tila pyörätuolille.

Kaupungissa on kaksi vammaisille henkilöille soveltuvaa asemaa: São Bento ja Campanhã. Kummassakin on liikuntarajoitteisille soveltuvat pysäköintialueet, jotka ovat lyhyen kävelymatkan päässä. Kummallakin asemalla toimivan valvontapalvelun avulla erityisavustajat havaitsevat, milloin vammaiset henkilöt saattavat tarvita apua, ja auttavat heitä. Lisäksi liikkuvuuspalvelu auttaa asiakkaita, joilla on liikuntarajoitteita (joko pysyviä tai väliaikaisia) liikkumaan asemilla. Tärkeistä tiedotukset annetaan sekä visuaalisia että ääni-ilmoituksia

käyttävän järjestelmän kautta. Asemilla on myös kohokuvioidut lattiat näkö- ja kuulovammaisten avuksi. Sekä São Bento että Campanhãn asemilla on esteettömät sisäänkäynnit, jotka eivät edellytä portaiden käyttöä. Näin liikuntarajoitteisten henkilöiden on helppo päästä asemien sisätiloihin, lippumyymälöihin ja laitureille. Campanhãn asemalla on alikulkukäytävä, josta pääsee useille asemalaitureille myös hissillä. Kummallakin asemalla on esteettömiksi kunnostetut WC-tilat, ja vammaisille henkilöille myönnetään alennuksia matkalipuista.

São Bento ja Campanhãn asemien matkustajien jättöalueiden ja viereisten jalkakäytävien reunakiveyksiä on madallettu esteettömien sisäänkäyntien lähistöllä. Näin vammaisten henkilöiden on helpompi käyttää muita rautatie-, metro-, taksi- ja bussiyhteyksiä sekä yksityisautoja.

© Miguel Nogueira / CM Porto

 Porton metrolinja

© Filipa Brito / CM Porto

 Campanhãn asema

Tulevaisuusvisio: osallistava esteettömyys

Porton sitoutuminen osallistavaan esteettömyyteen on nähtävissä uudistettujen maankäyttösuunnitelmien (voimassa heinäkuusta 2021 lähtien) tavoitteissa, jotka määrittävät kaupungin tulevaisuusvision. Painopiste on aloitteissa, jotka kohdistuvat vammaisten henkilöiden tarpeisiin. Samalla kuitenkin varmistetaan, että koko väestö hyötyy niistä.

Suunnitelmissa on esitelty laaja lähestymistapa liikkuvuuden helpottamiseen ja esteettömyyden parantamiseen kaikille asukkaille kestäväällä tavalla (esimerkiksi laajentamalla julkista liikennettä, uudistamalla julkisia kulkuneuvoja, alentamalla julkisen liikenteen hintoja ja/tai tekemällä siitä maksutonta, purkamalla liikenneuhkia ja uudistamalla pysäköintikäytäntöjä). Kaupungin yhteiskunnallisen kehityksen suunnitelmassa (2019–2021) puolestaan keskitytään erityisesti kaupungin ja sen palveluiden esteettömyyden parantamiseen ikääntyneiden ja vammaisten ihmisten näkökulmasta.

© Filipa Brito / CM Porto

Pyöräilijät käyttävät pyöräkaistaa Portossa.

© Shutterstock

Erityismaininta fyysisestä ympäristöstä, mukaan lukien esteettömmään matkailuun käytettävät luonnonalueet

Palma

Espanja

Baleaarien pääkaupunki Palma on eurooppalaisten suosima matkailukohde. Mallorcan etelärannikolla sijaitseva kaupunki on tunnettu ostosmahdollisuuksista, rannoista, ruoasta ja ympärivuotisesti miellyttävästä säästä. Palma on toteuttanut monia toimia, joiden tarkoituksena on parantaa esteettömyyttä julkisissa tiloissa, kuten rannoilla ja puistoissa.

”Kaikki on kaikkien saatavilla – tästä yksinkertaisuudessaan on kyse yleisessä saavutettavuudessa.”

Jose Hila, Palman kaupunginjohtaja

”

Julkisten tilojen osallistava suunnittelu

Tuomaristoon tekivät vaikutuksen Palman jatkuvat panostukset julkisten tilojen (rannat, puistot, leikkipaikat ja aukiot) osallistavaan suunnitteluun. Yleisen saavutettavuuden ja kestäväen kaupunkiliikenteen suunnitelmat muodostavat perustan ja kriteerit toimille, joilla pyritään tekemään kaupungista avoin kaikkia sen asukkaita ja vierailijoita varten.

Palman kaupunginhallitus esitteli vuonna 2021 puistojen, puutarhojen ja aukoiden parantamissuunnitelman, jolla investoitiin 4 miljoonaa euroa 57 puiston jalkakäytävien ja suihkulähteiden uusimiseen sekä esteettömien leikkipaikkojen ja kalusteiden rakentamiseen. Palman ensimmäinen osallistava virkistysalue avattiin virallisesti Sa Rieran puistossa vuonna 2021.

Vammaiset henkilöt voivat käydä avustetusti uimassa kuudessa paikassa kaupungin viidellä esteettömällä rannalla. Näille rannoille pääsee erityisiä kulkukäytäviä pitkin, ja rannoilla on liikuntarajoitteisille tarkoitettuja uimatuoleja, varjon alla olevia levähdysalueita, kainalosauvoja liikkumisen avuksi sekä inva-WC:t ja -suihkut. Kaikilla rannoilla on Safe Tourism -sertifointi. Toukokuun ja lokakuun 2020 välisenä aikana avustettujen uimapalveluiden käyttäjiltä kerättiin kyselyillä yli 100 kommenttia, jotka toimivat kaupunginhallitukselle apuna palveluiden parantamisessa.

Palmassa on yhdeksän kansalaisten neuvontatoimistoa, joissa on induktiosilmukat kuulovammaisille vierailijoille ja näkövammaisille tarkoitettuja apupakkauksia. Toimistojen henkilöstö on myös saanut koulutusta yleisistä menettelytavoista vammaisten asiakkaiden palvelemissa.

© Ajuntament de Palma

 Kansalaisaputoimisto Palmassa, jossa on kuulovammaisille mukautettuja laitteita.

© Ajuntament de Palma

 Can Pere Antoni uimaranta avustettu uimapaikka:
Can Pere Antoni ranta avustettu uimapaikka

 Sa Rieran puisto, joka sisältää virkistysalueen

Tietojen ja palveluiden saatavuus

Palman kaupunginhallituksen verkkosivustolle on koottu kaikki kaupunkiin liittyvät tiedot, ja sivusto on suunniteltu saavutettavaksi vammaisille henkilöille. Kaupunki on kehittänyt kuusi saavutettavaa sovellusta, jotka auttavat vammaisia henkilöitä hyödyntämään saatavilla olevia palveluita parhaalla mahdollisella tavalla. MobiPalma-sovellus tarjoaa tietoa kaupungilla liikkumisesta. Se soveltuu myös näkövammaisille ja on saatavilla neljällä kielellä (englanti, saksa, espanja ja katalaani). Palmassa pyritään myös tuomaan tarjolle ilmainen ja tehokas Wi-Fi-yhteys julkisiin tiloihin, jotta tärkeät tiedot ja palvelut olisivat paremmin vammaisten henkilöiden saatavilla.

Esteetön liikkuminen kaupungilla

Vuonna 2021 Palma investoi 32,5 miljoonaa euroa sadasta ajoneuvosta koostuvan bussikantansa uudistamiseen. Kaikki uudistetut bussit vastaavat nykyisiä esteettömyysmääräyksiä. Niissä on kaiutin ja reitin numero näkyvissä ulkopuolella, kolme ovea, yksitasoinen matkustamo sekä bussin koriin asennettu teleskooppiluiska. Kaupungin alueella on myös 1 758 vammaisille ja liikuntarajoitteisille varattua pysäköintipaikkaa sekä 14 invataksia, jotka ovat ajossa ympäri vuorokauden.

Fundación Turismo Palma de Mallorca 365 -säätiö kehitti Palma for all -hankkeessa viisi esteetöntä matkailureittiä, jotka kulkevat kaupungin eri kulttuuri-, vapaa-ajan- ja ostoskohteiden kautta. **Hankkeen esite** on saatavilla verkossa, ja siinä kerrotaan, millä tavoin reitit, rakennukset, bussit ja taksit ovat fyysisesti esteettömiä sekä kuulo- että näkövammaisille soveltuvia. Kunkin reitin lähtöpisteenä toimii jokin kaupungin kuudesta matkailuneuvonnan toimipisteestä.

Edustus päätöksenteossa

Palman esteettömyysneuvosto on neuvoantava ja osallistava järjestely, joka kokoaa yhteen eri vammaisjärjestöjä ja vammaisten edustajia keskustelemaan ja osallistumaan päätöksentekoprosesseihin heitä koskevista asioista. Vuodesta 2013 lähtien on järjestetty 76 istuntoa.

Palman esteettömyysvirasto (Oficina Palma Accesible) perustettiin vuonna 2016, ja sen tehtävänä on jakaa tietoa ja neuvoa muita alueita, kansalaisia ja yhteisöjä esteettömyyteen liittyvissä

asioissa. Virasto vastaa myös siitä, että yrityksissä, julkisissa rakennuksissa, liikuntatiloissa, puistoissa, viheralueilla, kaduilla, tapahtumissa ja messuilla noudatetaan esteettömyysmääräyksiä.

Verkostoituminen muiden matkailukohteiden kanssa

Palma julkisti vuonna 2021 Plan Impulsa -hankkeen (974 535 euroa), jonka yksi neljästä strategisesta painopisteestä on esteettömän ja kestävän matkailun edistäminen.

Erytismaininta esteettömyyden
valtavirtaistamisesta myös
digitalisaation alalla

Leuven

Belgia

Leuvenin kaupunki sijaitsee Belgian keskiosassa, lähellä pääkaupunki Brysseliä. Kaupungin värikkästä historiasta kertovat 1400-luvulta oleva aukio ja raatihuone sekä lukuisat vanhat rakennukset ja mukulakivikadut. Leuven pyrkii säilyttämään historiallisen luonteensa, mutta vastaamaan kuitenkin samalla modernin, esteettömän kaupungin tarpeisiin. Tämä toteutetaan ottamalla asukkaat, osaamiskeskukset, järjestöt ja yritykset mukaan politiikkoihin ja päätöksentekoprosesseihin.

”Esteettömän julkisen tilan luominen tarkoittaa meille kirjaimellisesti ja kuvaannollisesti mahdollisimman monen vammaisia henkilöitä haittaavan esteen poistamista. Tällä tarkoitetaan paitsi infrastruktuuriin tehtäviä muutoksia myös saavutettavia tapahtumia ja palveluita. Erytismaininta on tunnustus tärkeistä askeleista, joita olemme ottaneet esteettömyyden alalla viime vuosina. Se innostaa meitä myös jatkamaan työtämme tulevana vuosina, sillä tiedämme kaikki, että tekemistä riittää vielä monilla aloilla.”

Lies Corneillie, yhtäläisistä mahdollisuuksista vastaava valtuutettu

Tuomaristo antoi Leuvenille tunnustusta esteettömyyttä edistävästä kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta, jossa vammaisten asukkaiden tarpeita ja kokemuksia kartoitetaan ja hyödynnetään kaikkien alojen toimia koskevassa tiedotuksessa. Kaupunki pyrkii tarjoamaan ammattimaista palvelua asukkaille ja vierailijoille, joilla on näkö- tai kuulovammoja tai puutteita kognitiivisissa taidoissa. Leuvenin tavoitteena on siirtyä esteettömyysongelmien ratkaisuun keskittyvästä lähestymistavasta yhtenäisempiin käytäntöihin. Tämä toteutetaan esimerkiksi nimeämällä esteettömyydestä vastaavat henkilöt jokaiseen virastoon sekä tekemällä yhteistyötä liikennealan toimijoiden ja KU Leuven -yliopiston kanssa. Esteettömyys on keskeisellä sijalla myös Leuvenin kaupunginvaltuuston vuosia 2019–2025 koskevassa muistiossa, jossa se määritellään toiminnan keskeiseksi painopisteeksi tällä ajanjaksolla.

Leuvenin esteettömyyspolitiikalla on kolme ensisijaista tavoitetta:

- esteettömyysvaatimuksen soveltaminen kaikkiin uusiin hankkeisiin tai merkittäviin muutostöihin
- ennakkoiva tiedottaminen asukkaille esteettömyysvaatimuksista ja -aloitteista
- erityistuen tarjoaminen tarvittaessa

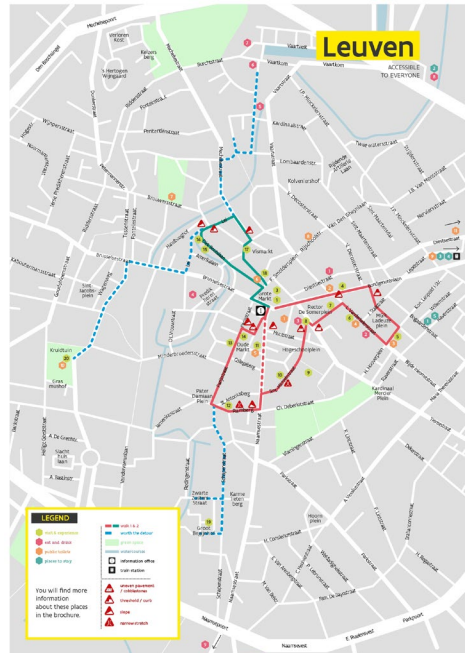
Kaupunki pyrkii varmistamaan, että jokaisella palvelulla on esteettömyysasioita varten nimetty yhteyshenkilö nykyisen vaalikauden loppuun mennessä (2024).

Esteettömyysstandardit uusissa hankkeissa

Leuven noudattaa suunnitteluvaiheessa Flanderin lainsäädännössä tilojen esteettömyydelle asetettuja vaatimuksia (esimerkiksi ovien leveys, kaltevuudet ja

käytäntö- ja ottaa lisäksi itse käyttöön ylimääräisiä esteettömyysvaatimuksia, jotka koskevat tilojen viimeistelyä (kuten kontrastivärit ja akustiikka). Kaupunki pyrkii myös löytämään kaikkia osapuolia tyydyttäviä ratkaisuja tilanteisiin, joissa tarpeet näyttävät olevan ristiriidassa keskenään (esimerkiksi pyörätuolilla liikkuville soveltuvat kynnykset, jotka toimivat opasteina näkövammaisille). Uusiin kohteisiin on sisällytettävä vähä-ärsykeinen vyöhyke, ja niissä on oltava esteettömyysopastusta ja näkyvissä olevat varoitusviivat. Neuvottelutiloissa on oltava induktiosilmukat kuulovammaisille vierailijoille.

Sen lisäksi, että saatavilla on visuaalista tietoa (mukaan lukien ilmoitustaulut ja kyltit) esteettömyydestä, Leuven pyrkii kertomaan siitä asukkaille ja vierailijoille ennakoivasti. Se käy myös neuvotteluja KU Leuven -yliopiston kanssa siitä, miten tärkeät tiedot saataisiin nopeammin verkkoon.

Leuvenin kuukausittain ilmestyvä kaupunkilehti ja kaupungin uudistumista käsittelevä lehti ovat saatavilla äänimuodossa näkövammaisille. Jätteidenkeräysaikataulu puolestaan on julkaistu pistekirjoituksella. Kaupunki on laatinut yhdessä Tourism Flanders -matkailuorganisaation kanssa esteettömän kävelyreitit matkailijoille. M-museo on kehittänyt visuaalisen ja vaiheittaisen suunnitelman autistisille vierailijoille, jotka haluavat valmistautua vierailuun ennalta.

Erityistuen tarjoaminen

Leuvenissa julkisista tiloista ja palveluista pyritään tekemään esteettömiä kaikille, mutta työtä riittää tehtäväksi silti jatkossakin.

Siksi Leuven on kehittänyt kaupungin esteettömyyspolitiikan erityistuen tarjoamista koskevan osion puiteissa verkossa toimivan ilmoituskeskuksen, joka ilmoittaa käyttäjille esteettömyysongelmista. Se tarjoaa erityistukea myös kaupungin virastoissa, joissa vastaanottovirkailijat auttavat näkö- tai kuulovammaisia tai liikuntarajoitteisia asukkaita.

Vuoropuhelun käynnistäminen

Esteettömyysasioiden neuvottelukunnalla, joka on ollut kaupungin virallinen neuvoa-antava elin vuodesta 2008 lähtien, on ollut keskeinen rooli Leuvenin esteettömyyspolitiikan toteuttamisessa.

© Rob Stevens

Sam Michiels, esteettömyysneuvottelukunnan puheenjohtaja, Leuvenin kaduilla.

Neuvottelukunta on käynnistänyt vuoropuhelun vammaisten henkilöiden ja esimerkiksi kaupungin palvelulaitosten, arkkitehtien, suunnittelijoiden, majoitus- ja ravintola-alan toimijoiden sekä tapahtumajärjestäjien kanssa.

Neuvottelukuntaan kuuluu 16 kokemusasiantuntijaa (muun muassa henkilöitä, joilla on autismikirjon, kognitiivisten taitojen tai mielenterveyden häiriöitä ja/tai motorisia taikka näkö- tai kuulovammoja) ja kaupungin vanhusneuvoston edustaja. Neuvottelukunta kokoontuu kuukausittain laatimaan suunnitelmista suosituksia rakennuttajien ja kaupungin palvelulaitosten kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Leuven nimesi esteettömyyspolitiikan neuvonantajan vuonna 2015. Hän työskentelee yhdessä yhtäläisistä mahdollisuuksista ja esteettömyydestä vastaavan kaupunginvaltuutetun kanssa ja varmistaa, että kaikessa kaupungin palvelutoiminnassa on huomioitu esteettömyys. Esteettömyyspolitiikan neuvonantaja toimii välittäjänä kaupungin palveluiden ja kaupungin esteettömyysasioiden neuvottelukunnan välillä, mikä edistää esteettömyyttä koskevan asiantuntemuksen hyödyntämistä kaikissa palveluissa.

Esteetön liikenne

Leuvenissa on otettu käyttöön 20 yhteyspistettä eri liikennemuotojen välille. Rautatieaseman esteettömyyttä on parannettu rakentamalla kaareva polkupyöräsilta. Kaupunki tukee lisäksi palvelua, joka kuljettaa liikuntarajotteisia henkilöitä ovelta ovelle tilauksesta ja edulliseen hintaan.

Kaikki Leuvenin tärkeimmät bussipysäkit ovat täysin esteettömiä. Kaupunki on allekirjoittanut esteettömiä bussipysäkkejä koskevan Flanderin peruskirjan ja on sitoutunut muuttamaan puolet bussipysäkeistä esteettömiksi vuoteen 2030 mennessä. Kaupunki on myös lupautunut tutkimaan kaikki kävelyreitit (myös puistoissa ja metsäalueilla), jotka sijaitsevat rakennetuilla alueilla ja julkisissa tiloissa. Tarkoituksena on kunnostaa vuoteen 2030 mennessä ainakin puolet hankalasti saavutettavista kävelyreiteistä.

Esteettömät vapaa-ajan toiminnot

Leuven haluaa panostaa vapaa-ajan toimintojen esteettömyyden parantamiseen esimerkiksi esteettömillä leikkivälineillä sekä liikuntarajotteisille tai näkö- ja kuulovammaisille vierailijoille tarkoitetuilla opastetuilla kierroksilla.

© Jan Pollers

Leuvenin rautatieaseman polkupyöräkierrossilta.

Esteetön kaupunki 2023 -kilpailuun osallistuminen

Voit olla mukana helpottamassa vammaisten henkilöiden elämää. Osallistu Esteetön kaupunki 2023 -kilpailuun.

Esteetön kaupunki -kilpailun järjestää Euroopan komissio yhdessä Euroopan vammaisfoorumin kanssa. Palkinnolla annetaan tunnustusta kaupungeille, jotka ovat omilla toimillaan pyrkineet parantamaan esteettömyyttään erityisesti vammaisia asukkaitaan varten.

Esteetön kaupunki -kilpailuun osallistuminen on sekä mahdollisuus saada tunnustusta EU:lta että ainutlaatuinen tilaisuus tarkastella oman kaupungin nykytilannetta. Lisäksi kilpailu antaa mahdollisuuden jakaa kokemuksia muiden eurooppalaisten kaupunkien kanssa ja kehittyä näin entistäkin paremmaksi asuin- ja matkailukaupungiksi.

Voittajakaupungit saavat rahapalkinnon:

- 1. palkinto: 150 000 €
- 2. palkinto: 120 000 €
- 3. palkinto: 80 000 €

Yli 50 000 asukkaan kaupungit voivat osallistua

Valintaprosessi on jaettu kahteen vaiheeseen: esivalinta tapahtuu kansallisella tasolla ja lopullinen valinta Euroopan tasolla. Kunkin maan **kansallinen raati** valitsee Euroopan komission määrittämiä arvosteluperusteita käyttäen enintään kolme kaupunkia kansallisten hakijoiden joukosta. Kansalliset ehdokkaat etenevät kilpailun toiseen vaiheeseen ja **eurooppalaisen tuomariston** arvioitaviksi.

Osallistujan on oltava hallinnollinen taho, joka edustaa jossakin EU:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa yli 50 000 asukkaan kaupunkia. Jäsenvaltioissa, joissa on vain yksi näin suuri kaupunki, kahdesta tai useammasta kaupungista koostuvat kaupunkialueet voivat myös osallistua, jos niiden yhteenlaskettu väkiluku on yli 50 000 asukasta.

Koska sama kaupunki ei voi voittaa Esteetön kaupunki -palkintoa kahtena peräkkäisenä vuonna, vuoden 2022 voittajakaupunki ei voi osallistua uudestaan vuonna 2023. Kaikki muut kaupungit, kuten toisen ja kolmannen palkinnon voittajat ja erityismaininnan saaneet kaupungit, voivat osallistua uudelleen.

Osallistumista varten on täytettävä ja lähetettävä sähköinen hakulomake määräaikaan mennessä. Hakemisen avuksi laaditut ohjeet ja kilpailun säännöt julkaistaan, kun haku aika alkaa.

Ne tulevat saataville kaikilla EU:n virallisilla kielillä Esteetön kaupunki 2023 -palkinnon verkkosivustolle.

ec.europa.eu/social/accesscityaward2023

Valintaprosessi ja kriteerit

Raadit arvioivat toteutettuja ja suunniteltuja toimenpiteitä seuraavilla alueilla:

- rakennettu ympäristö ja julkiset tilat
- liikenne ja siihen liittyvä infrastruktuuri
- tiedonvälitys ja viestintä, mukaan lukien uudet tieto- ja viestintäteknologiat
- julkiset tilat ja palvelut.

Raadit arvioivat hakemuksia seuraavan kuuden kriteerin perusteella:

- toimenpiteiden laajuus
- omistajuus, sitoutumisen taso
- vaikutus
- laatu ja tulosten kestävyys
- vammaisten henkilöiden ja yhteistyökumppaneiden osallistuminen
- sosiaaliset innovaatiot.

Seuraa verkkosivustoamme, niin saat tiedot lopullisista kriteereistä.

Vuoden 2023 Esteetön kaupunki -palkinnon voittaja julkistetaan **25. marraskuuta 2022**. Seremonia järjestetään Euroopan vammaisten päivään liittyvän vuosittaisen konferenssin yhteydessä Brysselissä.

Ota yhteyttä

Esteetön kaupunki -kilpailun sihteeristö voi auttaa hakemuksen valmistelussa. Jos tarvitset lisätietoja, ota yhteyttä: secretariat@accesscityaward.eu

Yhteydenotot EU:hun

Käynti tiedotuspisteessä

Euroopan unionin alueella toimii yhteensä satoja Europe Direct -tiedotuspisteitä. Lähimmän tiedotuspisteen osoite löytyy verkosta

(https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_fi).

Yhteydenotot puhelimitse tai kirjallisesti

Europe Direct -palvelu vastaa Euroopan unionia koskeviin kysymyksiin. Palveluun voi ottaa yhteyttä

— soittamalla maksuttomaan palvelunumeroon 00 800 6 7 8 9 10 11 (jotkin operaattorit voivat periä puhelumaksun),

— soittamalla puhelinnumeroon +32 22999696, tai

— verkkolomakkeella (https://european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_fi).

Tietoa EU:sta

Verkkosivut

Tietoa Euroopan unionista on saatavilla kaikilla EU:n virallisilla kielillä Europa-sivustolla

(https://europa.eu/european-union/index_fi).

EU:n julkaisut

EU:n ilmaisia ja maksullisia julkaisuja voi ladata tai tilata verkosta

(<https://op.europa.eu/fi/web/general-publications/publications>). Ilmaisia julkaisuja on

mahdollista saada usean kappaleen erinä ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun tai paikalliseen tiedotuspisteeseen

(https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_fi).

EU:n lainsäädäntö ja siihen liittyvät asiakirjat

EU:n koko lainsäädäntö vuodesta 1951 ja muuta tietoa EU:n oikeudesta on saatavilla kaikilla

virallisilla kielillä EUR-Lex-tietokannassa (<https://eur-lex.europa.eu>).

EU:n avoin data

Eurooppalaisen datan portaali (<https://data.europa.eu/fi>) tarjoaa pääsyn EU:n toimielinten, elinten ja virastojen avoimiin data-aineistoihin. Data on ladattavissa ja uudelleenkäytettävissä maksutta sekä kaupallista että ei-kaupallista käyttöä varten. Portaalissa on myös runsaasti Euroopan maiden data-aineistoja.

Vuosittaisessa Esteetön kaupunki -kilpailussa annetaan tunnustusta sellaiselle Euroopan kaupunkien toiminnalle, joka tekee kaupungeista aiempaa esteettömämpiä vammaisille ja ikääntyneille henkilöille. Tässä esitteessä kerrotaan vuoden 2022 voittajien, finalistien ja erityismaininnan saaneiden kaupunkien saavutuksista: Luxemburgin kaupunki (Luxemburg), Helsinki (Suomi), Barcelona (Espanja), Leuven (Belgia), Palma (Espanja) and Porto (Portugali). Tämän vuoden kaupungit ovat ryhtyneet konkreettisiin toimiin julkisten tilojen, palvelujen, liikenteen, rakennusten, kulttuurin ja matkailun esteettömyyden parantamiseksi.

Julkaisuja voi ladata tai tilata maksutta osoitteesta
ec.europa.eu/social/publications

Jos haluat saada ajantasaista tietoa työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosastosta, tilaa maksuton sähköinen uutiskirje Social Europe e-newsletter osoitteesta
ec.europa.eu/social/e-newsletter

Social Europe

EU_Social

■ Euroopan unionin
julkaisutoimisto